

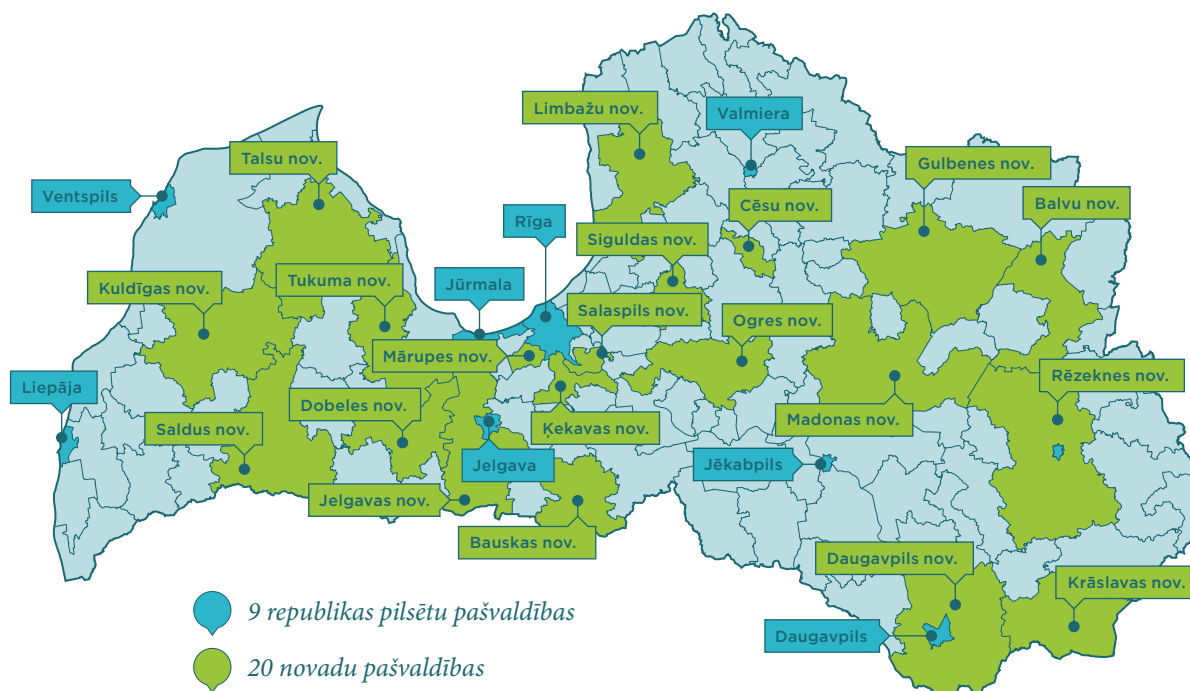

*Par Latvijas Republikas 2016. gada
pārskatu par valsts budžeta izpildi un
par pašvaldību budžetiem*

Pašvaldību gada pārskatu daļa

Latvijas Republikas
Valsts kontrole

Attēls nr. 1. Izlasē iekļauto 29 pašvaldību teritoriālais izvietojums.

Revīzijas raksturojums

Lai gūtu pārliecību par pašvaldību gada pārskatu daļu, Valsts kontrole pārbauda izlasē iekļauto pašvaldību gada pārskatus un saskaņā ar Starptautiskiem revīzijas standartiem¹ izmanto zvērinātu revidentu darbu par visu 119 pašvaldību gada pārskatiem. 2016. gada pārskatu izlasē Valsts kontrole iekļāva 29 pašvaldības (attēls nr. 1):

- deviņas republikas pilsētu pašvaldības (Daugavpils, Jelgavas, Jēkabpils, Jūrmalas, Liepājas, Rēzeknes, Rīgas, Valmieras un Ventspils);
- 20 novadu pašvaldības (Balvu, Bauskas, Cēsu, Daugavpils, Dobeles, Gulbenes, Jelgavas, Krāslavas, Kuldīgas, Ķekavas, Limbažu, Madonas, Mārupes, Ogres, Rēzeknes, Salaspils, Saldus, Siguldas, Talsu, Tukuma novads).

Izlasē iekļauto pašvaldību bilances aktīvu kopsumma 2016. gada 31.decembrī bija 6 841 637 563 *euro* jeb 81 % no visu pašvaldību kopējiem aktīviem, un naudas plūsmas pārskata izdevumu kopsumma bija 1 719 096 700 *euro* jeb 75 % no visu pašvaldību kopējiem izdevumiem.

Revīzijas laikā, sadarbojoties ar zvērinātiem revidentiem un veicot papildu revīzijas procedūras, tika gūta pārliecība par pašvaldību 2016. gada pārskatu sagatavošanas pareizību, un būtiskākie konstatējumi ir iekļauti revīzijas ziņojumā. Bez tam papildu revīzijas procedūras tika veiktas Rēzeknes novada pašvaldībā, un par to sagatavots atsevišķs ziņojums.

1 Starptautiskais revīzijas standarts Nr. 600 «Īpaši apsvērumi — grupas finanšu pārskatu revīzija (tostarp komponentu revidentu darbs)», 2010. gads.

Valsts kontroles revidenti revīzijā papildus vērtēja šādus jautājumus:

- bilances posteni «Bioloģiskie un pazemes aktīvi» un prēmiju un naudas balvu piešķiršanas pamatotību izlasē iekļautajās 23 pašvaldībās²;
- Kuldīgas novada pašvaldības zemes nomas līguma izpildes kontroli;
- Rēzeknes novada pašvaldības bilances posteni «Zeme, ēkas un būves», «Krājumi un ilgtermiņa ieguldījumi atsavināšanai» un «Naudas līdzekļi», kā arī ieņēmumus no maksas pakalpojumiem Adamovas speciālajā internātpamatskolā.

Lai pašvaldības, piemēram, precīzi zinātu, kādi īpašumi tām pieder un varētu pilnvērtīgi pārvaldīt sabiedrības īpašumu, rūpēties par tā saglabāšanu, attīstību un izmantošanu sabiedrības interesēs, ir jāveic korekta un savlaicīga grāmatvedības uzskaitē.

Pašvaldībās tāpat kā iepriekšējos gados ir konstatētas fundamentālas kļūdas grāmatvedības uzskaitē. Pašvaldību gada pārskatu daļas kopējā vērtība, par ko 2016. gadā zvērināti revidenti ir snieguši atzinumus ar iebildēm vai apstākļu akcentējumu, ir 642,4 milj. euro.

Ilgtermiņa ieguldījumi

Kopējā aktīvu summa, kuriem nav iespējams noteikt nepieciešamo labojumu apmēru, ir 418,3 milj. euro. Pašvaldību gada pārskatu daļas aktīvi nav uzrādīti pilnīgi, atbilstoši atzīti un novērtēti — ilgtermiņa ieguldījumu vērtība izlasē iekļautajās pašvaldībās pārskata gada sākumā ir nepamatoti palielināta vismaz par 2,01 milj. euro, bet pārskata gada beigās — vismaz par 0,44 milj. euro.

² Balvu, Bauskas, Cēsu, Daugavpils, Dobeles, Gulbenes, Jelgavas, Krāslavas, Kuldīgas, Ķekavas, Limbažu, Madonas, Mārupes, Ogres, Rēzeknes, Salaspils, Saldus, Siguldas, Talsu, Tukuma novada un Jēkabpils, Rēzeknes, Valmieras pilsētas pašvaldība.

Iemesls — pašvaldībās grāmatvedības uzskaitē nav organizēta tā, lai nodrošinātu visu to īpašumā, valdījumā un turējumā esošo un piekritošo ilgtermiņa ieguldījumu uzrādīšanu saskaņā ar attaisnojuma dokumentiem un darījuma ekonomisko būtību.

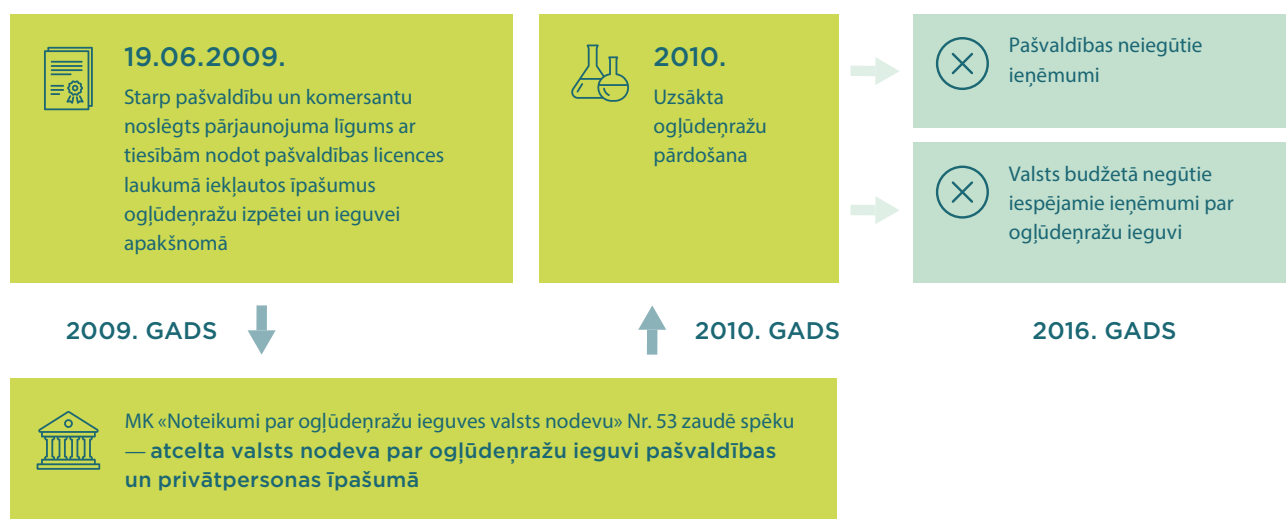
Valsts kontroles ieskatā minētos trūkumus izraisa vāja iekšējās kontroles vide — iekšējās kontroles sistēmas neesamība pašvaldībās vai tās neefektivitāte, kā rezultātā tiek pieļautas kļūdas un normatīvajiem aktiem neatbilstoša grāmatvedības uzskaitē. Kā iepriekšējo gadu revīzijās, tā arī 2016. gada revīzijā, ir konstatētas būtiskas neatbilstības izlasē iekļautajās pašvaldībās, kurām par 2015. gada pārskatu zvērināts revidents ir sniedzis atzinumu bez iebildēm.

Pašvaldību uzskaites nepilnības daļēji ir saistītas ar trūkumiem valsts reģistros. Papildus iepriekšējā gadā konstatētajām nepilnībām Kadastra informācijas sistēmā, šogad esam konstatējuši nepilnības arī citos valsts reģistros. Meža valsts reģistra sakārtošanas laikā pašvaldībām nav noteikta vienota to īpašumā esošu mežaudžu platības uzskaites pieeja, kā rezultātā nav nodrošināta konsekventa mežaudžu platību uzskaitē. Pazemes aktīvu uzskaites valsts reģistra dati nav aktuāli un pilnīgi, līdz ar to pašvaldībām nav iespēju kvalitatīvi un pilnīgi veikt savu pazemes aktīvu uzskaites datu salīdzināšanu ar valsts reģistru aktualizētiem datiem.

Revīzijas laikā veiktie kļūdu labojumi

Revīzijas izlasē iekļautās pašvaldības, ņemot vērā Valsts kontroles revidentu sniegtos ieteikumus, 2016. gada revīzijas laikā daļēji ir novērsušas kļūdas grāmatvedības uzskaitē, tajā skaitā:

- konsolidētajos pašvaldību gada pārskatos naudas izteiksmē nosakāmo kopējo veikto kļūdu labojumu ietekme uz pārskata gada budžeta izpildes rezultātu ir vismaz 20,9 milj. euro;
- kļūdu labojumi, kuru ietekme uz pārskata perioda beigām nav nosakāma naudas izteiksmē, uzskaitot

Attēls nr. 2. Normatīvā akta grozījumi un ogļūdeņražu ieguve.

daudzuma vienībās: 2016. gadā grāmatvedības uzskaitē atzītas trīs ēkas, 25 transporta būves, 34 inženierbūves, viena mežaudze un 36 pārējie pamatlīdzekļi.

Ogļūdeņražu izpēte un ieguve

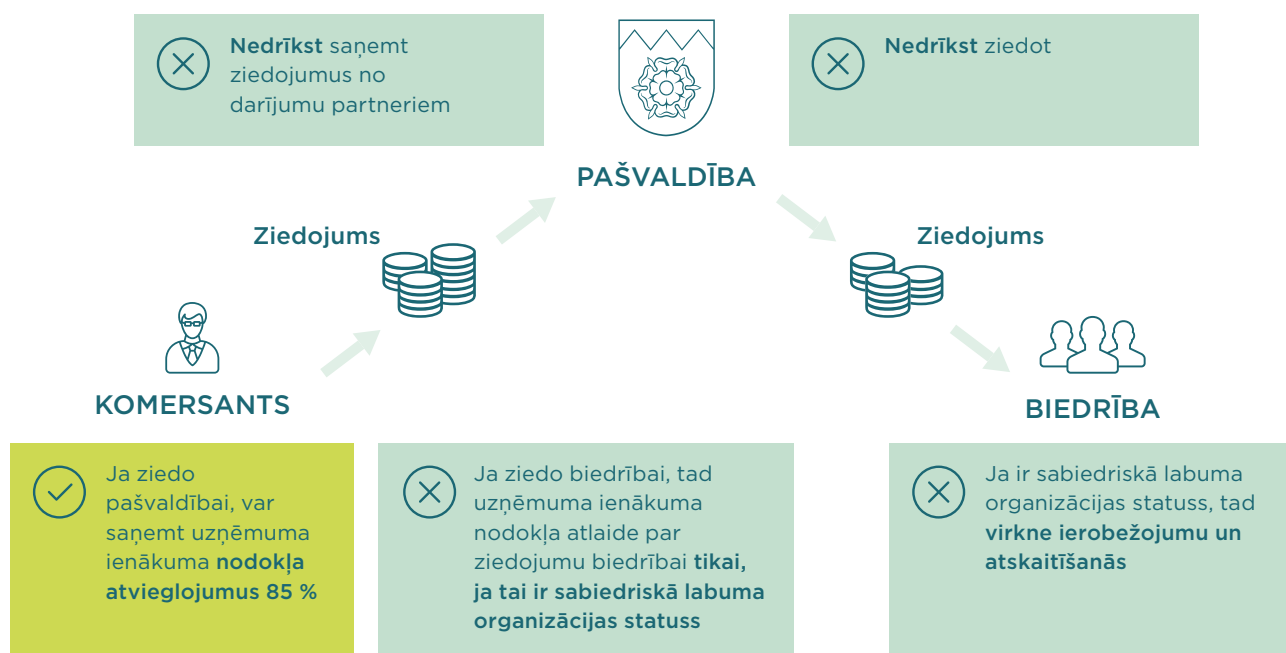
Analizējot Kuldīgas novada pašvaldības ieņēmumu pilnīgumu, konstatēts, ka pašvaldībai ir līgums ar komersantu par zemes nomas tiesībām un tiesībām izmantot zemes dzīles, un tas paredz pašvaldības papildus ieņēmumus no naftas ieguves pašvaldības īpašumā. Kaut arī formāli tiek veikta tikai ogļūdeņražu izpēte un naftas ieguve nav pieņemta, laika posmā no 2010. gada līdz 2016. gadam Kuldīgas novada pašvaldības zemes apakšnomnieks guvis ieņēmumus no ogļūdeņražu pārdošanas vairāku miljonu *euro* apmērā.

Lai gan ogļūdeņraži, tajā skaitā neapstrādāta nafta, kas ir neatjaunojamie dabas resursi, ir valsts nozīmes derīgie izrakteņi, tomēr normatīvajos aktos nav noteikts maksājums par iegūtiem ogļūdeņražu (jēlnaftas) apjomiem. 2009. gadā ir atcelta valsts nodeva par ogļūdeņražu ieguvu pašvaldību un privātajos īpašumos, tā rezultātā nav aprēķināti un valsts budžetā nav veikti maksājumi par ogļūdeņražu (jēlnaftas) ieguvu Kuldīgas novada pašvaldības administratīvajā teritorijā (attēls nr. 2).

Zemes dziļu pārraudzības funkcijas ir sadalītas starp vairākām iestādēm, kas katra veic uzraudzību tikai savas kompetences ietvaros. Ekonomikas ministrija veic ogļūdeņražu meklēšanas, izpēti un ieguves darbu administratīvo pārraudzību, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija nodrošina zemes dziļu fonda ģeoloģisko pārraudzību un racionālas izmantošanas kontroli. Tomēr netiek nodrošināta efektīva valsts uzraudzība pār normatīvo aktu un ogļūdeņražu izpēti un ieguves licences prasību ievērošanu.

Saistības

Lielvārdes novada domes bijušais priekšsēdētājs, pašvaldības vārdā 2015. gadā noslēdzot darījumu ar *Riverside HK Ltd* un parakstot parādzīmi/ vekseli 200 milj. *euro* vērtībā, ir rīkojies, neievērojot normatīvajos aktos noteikto kārtību pašvaldību aizņēmumu saņemšanai un pārkāpjot savam amatam noteiktās pilnvaras. Saskaņā ar Valsts kontroles rīcībā esošo informāciju Lielvārdes novada pašvaldība nav saņēmusi nekādus naudas līdzekļus no *Riverside HK Ltd*. Tomēr Valsts kontrole nevarēja iegūt ticamus, pietiekamus un atbilstošus pierādījumus par šī darījuma iespējamo ietekmi vai tās neesamību uz Saimnieciskā gada pārskatu, jo nav vēl atbilstoša tiesas sprieduma. Tāpēc pastāv risks, ka pašvaldībai šī darījuma rezultātā varētu rasties saistības, kurām būs ietekme arī uz Saimnieciskā gada pārskatu.

Attēls nr. 3. Viens no konstatētiem ziedojumu un dāvinājumu plūsmas veidiem Tukuma novada pašvaldībā.

Ziedojumi un dāvinājumi

Valsts kontrole revīzijā Tukuma novada pašvaldībā detalizēti analizēja ziedojumus un dāvinājumus. Konstatēts, ka pašvaldība, pārkāpjot normatīvajos aktos noteikto, darbojas kā starpnieks starp privātiem uzņēmumiem un biedrībām ziedojumu un dāvinājumu saņemšanā (attēls nr. 3). Tā rezultātā pastāv risks, ka uzņēmumi nepamatoti piemēroja uzņēmuma ienākuma nodokļa atlaidi, tādējādi samazinot valsts budžeta ieņēmumus. Revīzijā arī konstatēti likuma pārkāpumi, pašvaldībai pieņemot ziedojumus no juridiskām personām, ar ko tai ir noslēgti saimnieciski līgumi par citiem darījumiem.

Revīzija Rēzeknes novada pašvaldībā

Rēzeknes novada pašvaldībā (turpmāk — *Pašvaldība*) ir veikta papildu revīzija. *Pašvaldības* aktīvu kopsumma 2016. gada 31. decembrī bija 73 165 642 *euro* un 2016. gada izdevumu kopsumma³ bija 28 254 259 *euro*. Valsts kontrole, veicot revīziju, ir konstatējusi vairākus trūkumus un neatbilstības *Pašvaldības* gada pārskatā.

Valsts kontrole nevar sniegt viedokli par *Pašvaldības* 2016. gada pārskata bilances posteņos «Zeme, ēkas un būves» un «Bioloģiskie un pazemes aktīvi» uzrādītajiem aktīviem gada sākumā 61 328 878 *euro* vērtībā un gada beigās 61 914 506 *euro* vērtībā, jo:

- nebija iespējams veikt atbilstības pārbaudi par *Pašvaldības* gada pārskatā uzrādītajiem ilgtermiņa ieguldījumiem apjoma ierobežojumā norādīto iemeslu dēļ;
- gada slēguma inventarizācija *Pašvaldībā* nav veikta pilnā apjomā vai veikta formāli;
- ilgtermiņa ieguldījumi nav uzrādīti pilnīgi, nav atbilstoši atzīti un novērtēti, līdz ar to ilgtermiņa ieguldījumu vērtība:
 - pārskata gada sākumā ir palielināta vismaz par 885 109 *euro*;
 - pārskata gada beigās ir palielināta vismaz par 32 458 *euro*;

3 Pēc naudas plūsmas principa.

- bioloģisko un pazemes aktīvu vērtība pārskata gada sākumā ir nepamatoti palielināta vismaz par 36 901 *euro*, bet pārskata gada beigās samazināta vismaz par 6321 *euro*;
- grāmatvedības uzskaitē nav organizēta tā, lai nodrošinātu:
 - visu *Pašvaldības* īpašumā, valdījumā un turējumā esošo un piekrītošo ilgtermiņa ieguldījumu uzrādīšanu saskaņā ar attaisnojuma dokumentiem un darījuma ekonomisko būtību;
 - pamatlīdzekļu analītisko uzskaiti, to atbilstošu klasifikāciju un nolietojuma aprēķinu atbilstoši lietderīgās lietošanas laikam;
 - uzkrāšanas principa ievērošanu un normatīvo aktu prasībām atbilstošu skaidras naudas darījumu uzskaiti.

Pašvaldības vadība pretēji normatīvajā aktā noteiktajam⁴ nav izveidojusi iekšējās kontroles sistēmu darījumiem, kas saistīti ar Adamovas speciālās internātpamatskolas sniegtajiem komunālajiem pakalpojumiem, un nav ievērojusi normatīvajos aktos⁵ noteiktos grāmatvedības kārtotošanas noteikumus, kā rezultātā *Pašvaldība* nav guvusi ieņēmumus vismaz 4077 *euro* apmērā.

Pašvaldība, pārskata periodā izmaksājot prēmijas, nelikumīgi ir izlietojusi vismaz 3142 *euro*.

Revīzijā ir konstatēti interešu konflikti divās *Pašvaldības* pagasta pārvaldēs un Adamovas speciālajā internātpamatskolā. Par iespējamiem normatīvo aktu pārkāpumiem Valsts kontrole ir informējusi Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroju.

4 Valsts pārvaldes iekārtas likuma 17. panta otrās daļas 6. punkts un 30. panta otrā daļa.

5 Likuma «Par grāmatvedību» 2. panta otrā daļa, 7., 8. un 11. pants, MK 21.10.2003. noteikumu Nr. 585 «Noteikumi par grāmatvedības kārtošanu un organizāciju» 2. punkts, IV nodaļa, 68. un 70. punkts.

Citas neatbilstības

Revīzijā pašvaldībās konstatētas arī neatbilstības naudas līdzekļu uzskaitē un prēmiju un naudas balvu piešķiršanā.

Piešķirot prēmijas un naudas balvas 755 tūkst. *euro* apmērā, pašvaldības nav veikušas darbinieku ikgadējo vērtēšanu un tās rezultātu vai ieguldījumu iestādes mērķu sasniegšanā dokumentētu novērtējumu⁶. Pārkāpjot normatīvajā aktā noteikto, prēmiju un naudas balvu izmaksai ir izlietoti budžeta līdzekļi vismaz 14 tūkst. *euro* apmērā⁷.

6 Piemēram, pašvaldībā bez dokumentēta novērtējuma valsts svētkos — 18. novembrī, naudas balvas piešķirtas gandrīz visiem darbiniekiem.

7 Piemēram, pašvaldības ir materiāli stimulējušas pašvaldības domes deputātus.

Kopsavilkums par ieteikumiem

Pēc Valsts kontroles pašvaldībās veiktās revīzijas sniegti 14 ieteikumi (tajā skaitā ierosinājumi Ministru kabinetam):

- Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijai un Zemkopības ministrijai ir sniegti divi ieteikumi, pēc kuru ieviešanas tiks uzlaboti valsts reģistri un lietotāji nodrošināti ar aktuālu, savlaicīgu, identificējamu un pilnīgu informāciju par pazemes aktīviem Latvijas teritorijā, kā arī tiks atvieglota mežaudžu uzskaitē līdz attiecīgā reģistra pilnveidošanas pabeigšanai.
- Ekonomikas ministrijai un Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijai ir sniegti trīs ieteikumi, pēc kuru ieviešanas tiks nodrošināta zemes dzīļu racionāla, vidi saudzējoša un ilgtspējīga izmantošana un darbību koordinēšana starp pārraudzības iestādēm, nodrošinot efektīvu uzraudzību pār ogļūdeņražu izpēti un ieguvei Latvijas teritorijā.
- Rēzeknes novada pašvaldībai, kurā veiktas papildu revīzijas procedūras, ir sniegti deviņi ieteikumi, pēc kuru ieviešanas tiks pilnveidotas iekšējās kontroles procedūras un sakārtota ilgtermiņa ieguldījumu, maksas pakalpojumu un naudas līdzekļu uzskaitē, kā arī pilnveidota prēmiju un naudas balvu piešķiršanas kārtība.

Latvijas Republikas
Valsts kontrole

